

Weissberger Bertalan

Ez az anyai nagyapámnak egy fényképe, méghozzá több mint valószínű, hogy legénykorából származik. Nagyapám a fényképen jobbról a második. A többi személyt nem ismerem.

Az anyai nagyapát úgy hívták, hogy Weissberger Bernát. Valamikor az 1800-as évek közepén született [Valószínűleg inkább az 1870--1880-as években. -- A szerk.]. Hogy iskolai végzettsége milyen lehetett, nem hinném, hogy több mint nyolc osztálya lett volna [Valószínűleg vagy hat elemi végzett, vagy esetleg négy polgárit is. -- A szerk.], hiszen ő kereskedő volt. Az anyai nagyapám kopasz volt, alacsony, köpcös, nagy pocakos volt. Hogy milyen családból származott,

hogy volt támogatása, nem volt, azt nem tudnám megmondani, de volt neki egy nagy építkezési lerakata, óriási nagy telekkel, és négyszobás összkomfortos házuk volt ott. Aztán megvette a közvetlen szomszéd telket is, ahová épített anyáméknak egy házat. Ahol aztán később éltünk, egészen 1941-ig.

Az anyai nagyszülők sem voltak vallásosak. Csak annyit tudok, hogy elmentek a templomba ünnepekkor, de otthon olyan például, hogy péntek este gyertyagyújtás, ilyet én nem láttam. Kóser háztartás sem volt.

1940-ben, mikor jött a bécsi döntés [lásd: második bécsi döntés], akkor aki magyar állampolgár volt, mint apu, azt a románok kitoloncolták -- kötelezően Marosvásárhelyre kellett jöjjön. Apu akkor visszajött ide, a nővéréhez. Mi viszont román állampolgárok voltunk, mert Romániában születtünk: anyu, nagymama, nagytata és a két gyerek. Minket viszont nem fogadott be Magyarország mint román állampolgárokat, és így maradtunk mi meg. Mert 1940-ben annyi volt csupán az akkori román törvény [lásd: zsidótörvények Romániában], hogy központi helyekre, úgymond "lágerbe" terelték a zsidókat, gettószerűen. Tehát falun nem élhettek, Gyulafehérvár teljes környékét -- elkezdve Enyedtől fel, egészen Alvinc, Felvinc, Tövis, nem tudom még, milyen falvak vannak ott -- begettőztatták Gyulafehérvárra [lásd még: a holokauszt Romániában]. Mi Gyulafehérvárra kerültünk, 1941-től.

Az 1941--1944-es periódusban Gyulafehérváron az anyai nagyapám, a Berci bácsi eladta az egyik tövisi házat, hogy legyen miből megéljünk. Azt, amiben mi laktunk, azt adtuk el. Abból a kicsi házból éltünk. Volt nagyapámnak bizonyos tőkéje. Nos, összeállt egy román emberrel, és minden nyáron görögdinnyét hoztak Aradról. Neki annyit talán szabad volt csinálnia, hogy a piacon ott ülhetett a román társ mellett, amikor árulta a dinnyét, de magát a dinnye elhozatalát abszolút csak a román társ végezhetette, mert mi nem volt szabad elhagyjuk Gyulafehérvár területét. Tehát mi nem mehettünk el Aradra, hogy Aradról megvegyük a dinnyét. Tehát ő volt a "csendestárs", nem szerepelt sehol, de jumi-juma [fele-fele] volt minden. Ez a csendestársi státus abban az időszakban volt, amikor még nem volt zsidóüldözés. Hát ez ment egy darabig, utána aztán nagyapa rájött, hogy nagyon átrázta ez az úgymond társ, és akkor abbahagyták a dinnye-dolgot.

Nagyapámék Gyulafehérváron maradtak [a felszabadulás után] bérleti lakásban, ott éltek mint nyugdíjasok [Mint a Szántó Olivérrel készült interjú más részéből kitűnik, valószínűleg nem nyugdíjból éltek, hanem a Tövisen eladott ház árából. A nagypapának aligha volt nyugdíja 1947 körül. -- A szerk.]. Felszámolták a tövisi házukat, és vettek anyám nevére itt [Marosvásárhelyen] egy házat. Nagytata és nagymama albérletben lakott addig, ameddig nagytata meg nem halt. Addig együtt voltak. Körülbelül olyan 1947-1948 körül halt meg nagytata, ott van eltemetve a zsidó temetőben, Gyulafehérváron, s akkor nagymamát elhoztuk ide, [Maros]Vásárhelyre, és itt élt velünk. 1956-ban halt meg. Ő itt van eltemetve a zsidó temetőben.